

ANDRZEJ MUSZYŃSKI, KAZIMIERZ PRZYSZCZYPKOWSKI *

Pamięci Profesora Stanisława Lorenca, rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w latach 2002–2008

Stanisław Lorenc urodził się 8 listopada 1943 roku w Radlinie koło Jarocina jako syn Stanisława i Jadwigi z domu Michalczyk. Miał czwórkę rodzeństwa. Uczęszczał do Liceum Ogólnokształcącego im Tadeusza Kościuszki w Jarocinie. Po maturze w 1961 roku podjął studia geologiczne na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr). W tym okresie nauczycielami byli wspaniali naukowcy, profesorowie: Kazimierz Maślankiewicz, Henryk Teisseyre i Józef Oberc. W czasie studiów aktywnie uczestniczył w pracach Koła Naukowego Geologów i przez dwa lata był przewodniczącym Koła. W latach 1965–1967

był przewodniczącym Rady Uczelnianej Zrzeszenia Studentów Polskich. Już w czasie studiów dał się poznać jako świetny organizator. Studia ukończył w 1967 roku i został asystentem, a potem starszym asystentem w Zakładzie Mineralogii i Petrografii Instytutu Nauk Geologicznych UWr. Jego karierę naukową znaczyły daty: 1973 – stopień doktora (UWr), 1982 – stopień doktora habilitowanego (UWr), 1994 – tytuł profesora nauk o ziemi (UAM). Staż naukowy DAAD (1975–1976) na uniwersytecie w Brunshwiku, 1980 staż naukowy na Uniwersytecie w Monachium, 1986 profesor wizytujący na Uniwersytecie w Trier. Przed habilitacją aktywny działacz Związku Nauczycielstwa Polskiego, sekretarz, a potem przewodniczący Rady Zakładowej UWr. Od 1984 do 1988 roku dyrektor Instytutu Nauk Geologicznych UWr. Uznanie przyniosły mu oryginalne odkrycia geologiczne w pracach zespołu badawczego rozwiązującego budowę geologiczną Gór Kaczawskich w Sudetach, a zwłaszcza opracowanie petrogenety tzw. wapieni wojcieszowskich.

* Prof. dr hab. Andrzej Muszyński – Instytut Geologii UAM; prof. dr hab. Kazimierz Przyszczykowski – Zakład Polityki Oświatowej i Edukacji Obywatelskiej Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM

Profesor Stanisław Lorenc z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu związał się w lutym 1989 roku. Przyjął zaproszenie do współpracy od ówczesnego rektora Uniwersytetu prof. Bogdana Marcińca. Wraz z prof. Jerzym Fedorowskim (późniejszym rektorem) reaktywował studia geologiczne w Poznaniu. Profesor Stanisław Lorenc kierował zorganizowanym przez siebie Zakładem Mineralogii i Petrologii w Poznaniu od 1989 do 1995 roku. Funkcję dyrektora Instytutu Geologii UAM w Poznaniu pełnił w latach 1991–1996. Światową renomę zyskał jako badacz dna oceanicznego. Uczestniczył w międzynarodowym programie badania dna oceanicznego w strefach wulkanicznych. Należał do międzynarodowej grupy badającej rozwój szelfu wietnamskiego i sundajskiego. Podczas kilku rejsów na południowym Pacyfiku, Oceanie Indyjskim i Morzu Południowochińskim zgromadził unikatowy i bezcenny materiał skalny. Wypromował kilku doktorów, którzy kontynuują rozpoczęte badania dna morskiego. Był pomysłodawcą i organizatorem pierwszych krajowych konferencji poświęconych przeobrażeniom diagenetycznym osadów: DIAGENEZA, które odbywały się w Poznaniu.

Z kolei w latach 1996–2002 pełnił funkcję prorektora w zespole ówczesnego rektora UAM prof. Stefana Jurgi. W latach 2002–2008 był rektorem Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Kadencja rektorska prof. Stanisława Lorenca obejmowała szerokie spectrum zadań i wydarzeń. Dotyczyło ono badań naukowych, kształcenia, rozwoju kadry naukowej, spraw pracowniczych, współpracy międzynarodowej i ze środowiskiem lokalnym (regionalnym), działalności kulturalnej, sportowej i społecznej, spraw studenckich i infrastruktury. Można by wymieniać i inne obszary. Całość świadczy o bogactwie uniwersytetu nie mierzonym wyłącznie w kategoriach materialnych czy finansowych, ale o bogactwie zakresu problemów, w które wpisywała się działalność uniwersytetu w czasie kadencji rektora Stanisława Lorenca. Wspólnym mianownikiem tych wszystkich działań była troska o ich wysoką jakość. Należy tu zresztą zaznaczyć, że szeroki i zróżnicowany zakres problemów oraz wysoki poziom ich rozwiązywania charakteryzował działania także poprzedników Profesora, rektorów: prof. Bogdana Marcińca, Jerzego Fedorowskiego i Stefana Jurgi.

Na szczególną uwagę zasługuje szeroki program inwestycyjny uniwersytetu. Było to możliwe dzięki uchwaleniu przez Sejm Rzeczypospolitej 22 lipca 2004 roku ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004–2011”, zapewniającej wieloletnie finansowanie inwestycji UAM na Morasku i w jednostkach zamiejscowych.

Na Morasku powstały wówczas nowe siedziby wydziałów z szerokim zapleczem sal dydaktycznych, pracowni i laboratoriów takich jak: Wydział Biologii, Wydział Nauk Geograficznych i Geologicznych, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Rozpoczęto także budowę Wydziału Chemii oraz hali sportowej. Kampus Morasko stał się ważnym miejscem na mapie Poznania. W śródmieściu (ul. Niepodległości) rozpoczęto budowę

nowych pomieszczeń dla Wydziału Prawa i Administracji. Rozbudowywano też powstałe wcześniej Kolegium Europejskie im. Jana Pawła II w Gnieźnie, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM w Kaliszu i Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Pile.

Rozwój infrastruktury badawczej i dydaktycznej uniwersytetu podyktowany był m.in. wzrastającą liczbą studentów, poszerzeniem oferty dydaktycznej oraz unowocześnieniem badań naukowych wynikających z poszerzenia współpracy międzynarodowej. W ostatnim roku (2008) kadencji rektora prof. Stanisława Lorenca na UAM studiowało 54 tys. studentów i 1308 doktorantów. Studia podjęło także 171 studentów zagranicznych. Systematycznie też zwiększała się liczba studentów z niepełnosprawnościami (759). Oferta dydaktyczna w 2008 roku obejmowała 47 kierunków studiów i 178 specjalności. Na uwagę zasługuje także fakt, że w latach 2002–2008 szczególnej dynamiki nabrała możliwość odbywania jedno- lub dwusemestralnych studiów zagranicznych w ramach europejskiego programu edukacyjnego Socrates-Erasmus. W roku 2008 wyjechało z UAM 780 studentów i doktorantów. Ważną rolę w okresie kadencji rektorskiej prof. Stanisława Lorenca odgrywały także inne formy działalności łączącej pracę naukową z kształceniem. Były to Pracownia Pytań Granicznych, Uniwersyteckie Centrum Edukacji Międzynarodowej, Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców. Ważną rolę w zakresie indywidualizacji kształcenia w Collegium Europaeum Gnesnense UAM odgrywały Akademia Artes Liberales i Międzykierunkowe Indywidualne Studia Humanistyczne. Szczególnie działalność Pracowni Pytań Granicznych, założonej w 2006 roku przez prof. dr. hab. Tomasza Węclawskiego (obecnie Tomasz Polak) i dr Beatę Annę Pokorską (obecnie Beata Anna Polak), wpisała się na trwałe w krajobraz działalności naukowej i dydaktycznej o interdyscyplinarnym profilu UAM w Poznaniu.

To, co charakterystyczne dla działalności naukowej i dydaktycznej w okresie kadencji rektora prof. Stanisława Lorenca, to wychodzenie poza mury uniwersytetu, poza mury wydziałów, katedr czy instytutów. Sprzyjało temu m.in. wejście Polski do Unii Europejskiej i związana z tym m.in. Deklaracja Bolońska. Uniwersytet stawał się w ten sposób coraz dynamiczniej rozwijającą się wspólnotą różnic. W różnicy i wynikającej z niej różnorodności upatrywano dynamiczny rozwój uniwersytetu, a przede wszystkim rozwijanie nauki i kształcenia.

Wyrazem dynamiki w obszarze działalności naukowej w kadencji rektora Stanisława Lorenca były m.in. organizowane przez pracowników UAM konferencje naukowe ogólnopolskie i międzynarodowe. Podczas gdy w roku rozpoczynającym kadencję 2002/2003 konferencji ogólnokrajowych zorganizowano 79, a międzynarodowych 43, to w roku 2008 konferencji ogólnokrajowych zorganizowano 80, a międzynarodowych 48.

Na uwagę zasługuje wzrost zawartych umów bilateralnych z uczelniami zagranicznymi. W latach 2002/2003 było ich 5, a w roku 2008, kończącym kadencję rektora prof. Stanisława Lorenca, było ich 16.

Wartym podkreślenia jest fakt angażowania się studentów w działalność naukową. Wyrazem tego może być istnienie w roku 2008, 116 kół naukowych.

Profesor Stanisław Lorenc, jako rektor, tak jak jego poprzednicy, przywiązywał duże znaczenie do działalności kulturalnej. Wyrazem tego były chóry uniwersyteckie: Chór Akademicki, Chór Kameralny, a także Orkiestra Kameralna UAM. Na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym działały cztery chóry: Polifonia, Chór Kameralny, Chór Stretto i Schola Cantorum Calisiensis. Działalność teatralna realizowana była głównie przez Ośrodek Teatralny „Maski”. Trwałe miejsce w zakresie działalności UAM w latach 2002–2008 miały kontynuowane takie przedsięwzięcia kulturalne, jak: Verba Sacra, Gala Słowa, czy Wielkie Recitale. Gromadziły one tłumy zainteresowanych muzyką i literaturą. W tym czasie UAM organizował m.in. VII Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat 2005”.

Rektor prof. Stanisław Lorenc szczególną troską otaczał Uniwersyteckie Wydawnictwo Naukowe. O ile w latach 2002/2003 Wydawnictwo Naukowe UAM opublikowało 89 tytułów, w tym 20 monografii, o tyle w roku 2008 tych tytułów było już 123, w tym 36 monografii. Szczególnie w początkowym okresie kadencji rektora prof. Stanisława Lorenca zwraca uwagę duża liczba wydanych podręczników. W okresie 2002–2004 było to 125 tytułów. Świadczy to o przywiązywaniu dużej wagi do łączenia osiągnięć naukowych z kształceniem.

Uniwersytet rektora prof. Stanisława Lorenca to uniwersytet wielości i interdyscyplinarności badań naukowych, uniwersytet szerokiej oferty kształcenia, obejmujący studentów studiów stacjonarnych, zaocznych, podyplomowych i doktoranckich. To także uniwersytet szerokiej oferty studiów otwartych, realizowanych m.in. w ramach szerokiej bazy różnorodnych centrów. Był to także uniwersytet wpisujący w swoją przestrzeń działalność kulturalną i sportową. To uniwersytet otwarty na współpracę ze środowiskiem lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. To przede wszystkim uniwersytet troszczący się o wysoką jakość działania w tych wszystkich obszarach. Najważniejsi w uniwersytecie prof. Stanisława Lorenca byli ludzie, pracownicy naukowcy i administracyjni, studenci i ci wszyscy, którzy z uniwersytetem współpracowali.

Profesor Stanisław Lorenc zmarł 19 stycznia 2020 roku. Miał 77 lat.

Dnia 28 stycznia 2020 roku władze Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, rodzina oraz licznie zgromadzeni w Auli UAM pożegnali prof. Stanisława Lorenca, rektora UAM w latach 2002–2008. Uroczyste posiedzenie Senatu Żałobnego prowadziła prorektor UAM prof. Bogumiła Kaniewska. Na początku odczytała list rektora, prof. Andrzeja Lesickiego, któremu choroba uniemożliwiła udział w uroczystości. *Profesor Stanisław Lorenc był jednym z największych rektorów naszego uniwersytetu – napisał prof. Andrzej Lesicki. – Wiele się od niego nauczyłem, jak dbać o sprawy pracownicze, jak stworzyć z prodziekanami i dziekanami zespół, któremu przyświeca jeden cel: dobro*

uniwersytetu i jego pracowników”. Swoją list rektor zakończył zdaniem: *Byłeś nie tylko wielkim rektorem, wybitnym uczonym, ale też, a może przede wszystkim dobrym, ciepłym człowiekiem.*

– *Człowiekiem, który swoją funkcję sprawował z pogodnym uśmiechem, elegancką skromnością. Jakby lekko zażenowany swoją pozycją* – dodała prof. Bogumiła Kaniewska. – *Tego uśmiechu będzie nam już zawsze brakować* – mówiła.

– *Byłeś mistrzem i przyjacielem* – zegnali Zmarłego w imieniu uczniów w osobistych wspomnieniach prof. Witold Szczuciński i dr Robert Jagodziński z Pracowni Geozagrożeń Instytutu Geologii. Przypomnieli m.in. jedną z dewiz prof. Lorenca, która brzmiała *Każdej sprawie można poświęcić tyle czasu, ile się go ma.*

W imieniu rektorów poprzedniej kadencji zmarłego pożegnał prof. Stefan Jurga. – *Prof. Lorenc w swoich działaniach ukazywał rolę uniwersytetu, w którym poziom i rozwój jest kształtowany przez wybitne indywidualności wywodzące się z grona profesorów, pracowników nauki i studentów* – mówił prof. Jurga. Zdaniem prof. Stefana Jurgi zmarły należał do tych uczonych, do tych rektorów, którzy kształtowali współczesną jakość polskich uniwersytetów, uczelni nowoczesnych, otwartych na każdego człowieka. Profesora Stanisława Lorenca wspominała także społeczność Uniwersytetu Europejskiego Viadrina. Listy kondolencyjne wystosowali: prezydentka Viadriny prof. dr Julia von Blumenthal oraz prof. dr Gesine Schwan i dr Gunter Pleuger, pełniący ten urząd wcześniej. Wśród bardzo wielu kondolencji znalazły się również listy z uniwersytetów w Kilonii, Freiburgu i GeoForschungs Zentrum w Poczdamie, a także z wielu uczelni z całego kraju oraz Polskiej Akademii Nauk.

Profesor Stanisław Lorenc spoczął obok żony Teresy na cmentarzu przy ul. Jasna Rola na poznańskich Naramowicach.

Wykorzystane źródła

Geologos 6/2003, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Instytut Geologii, Wyd. Continuo, Wrocław, 2003.

Poczet Rektorów Almae Matris Posnaniensis, „Stanisław Lorenc 1 IX 2002 – 31 VIII 2008”, oprac. J. Lenartowicz, A. Muszyński, Wyd. Naukowe UAM, Poznań, 2016.

Życie Uniwersyteckie, Nr 3(319) Wydawnictwo Naukowe UAM, 2020.

Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza od 1.09.2002 do 31.12.2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 (do 31.08.2008)

Doktoraty honoris causa przyznane w latach 2002–2008 w czasie sprawowania funkcji rektora UAM przez prof. Stanisława Lorenca

- Kard. Zenon Grocholewski – prefekt Watykańskiej Kongregacji Edukacji Katolickiej, 2004
- Peter Brook – współtwórca współczesnego teatru i filmu, 2004
- Aleksander Pełczyński – profesor matematyki, 2005, Instytutu Matematyki PAN

- Robert Pecora – profesor fizyki, 2006, Stanford University
- Jan Strelau – profesor psychologii, Uniwersytet Warszawski, 2006
- Tadeusz Kotula, profesor historii starożytnej, Uniwersytet Wrocławski, 2006
- Albert Arnold Gore, wiceprezydent Stanów Zjednoczonych, laureat Pokojowej Nagrody Nobla za rok 2007, 2008

**In memory of Stanisław Lorenc,
Rector of the Adam Mickiewicz University
in the years 2002–2008**

Stanisław Lorenc graduated from the Wrocław University, where he obtained his master degree in geology. In 1973, he was awarded a doctoral degree, in 1980 he obtains habilitation (postdoctoral degree) and in 1994 he was promoted to full professor. In 1988 Stanisław Lorenc moves to Adam Mickiewicz University in Poznań and became a director of the Institute of Geology. He gained a global reputation as an explorer of the ocean floor. In the years 1996–2002 professor Lorenc was the vice-rector in the team of the then rector, prof. Stefan Jurga. In the years 2002–2008 he was the rector of the University of Adam Mickiewicz University in Poznan. Rector's term of Stanisław Lorenc covered a wide spectrum of scientific research, education, development of the scientific staff, international cooperation and cultural, sporting and social activities, student affairs and infrastructure. The most important at the university for prof. Stanisław Lorenc were people of academic and administrative staff, students and all those who collaborated with the university. Saying farewell during academic senate the rector, prof. Andrzej Lesicki, said: *You were not only a great rector, an outstanding scholar, but also, and perhaps above all, a good, warm man.* Professor Stanisław Lorenc died on January 19, 2020. He was 77 years old.

Key words: rector, AMU, geologist, Stanisław Lorenc